

כגון, (110) אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט — אתננה אסור. והא הני, הרי בפסולי כהונה אלו, קידושין תופסין בהן, והסיפא הרי מבארת את הרישא, ומוכח שגם הן מוגדרות כזונה ואתננם אסור, וקשה על אביי הסובר שכל שקידושין תופסין — אתננה מותר?

ומתרצינן: ברייתא זו אכן סוברת שאפילו אתנן פנויה אסור, וכל אתנן שאינו לאשתו גמורה אסרה התורה, כי הא מני, ברייתא זו מי שנה אותה

א-ל רבי אלעזר היא, דאמר רבי אלעזר: פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות — עשאה זונה (111) בבעילה זו ונפסלה מן הכהונה. כלומר, מעתה היא "זונה" האסורה לכהן, לפי שכל בעילה שאינה בהיתר על ידי חופה וקידושין נקראת זנות, והלכך סוברת הברייתא שאתננה אסור.

ואביי סובר כרבנן. ואמנם לרבנן אינו אתנן, ולא אסרה התורה אלא אתנן של ביאה של ערוה שלא תופסין בה קידושין.

ומקשינן: אי, אם הברייתא סוברת כרבי אלעזר, מאי איריא, למה כשרצתה לתת דוגמא לביאה אסורה אמרה אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, שהן

חייבי לאווין? ניתני, היתה צריכה לומר, אפילו פנויה, שאין בעילתה לישראל מחייבי לאוין, ובכל זאת אתננה אסור [לאוקימתת אביי אליבא דרבי אלעזר]?

ומתרצינן: אדרבה! אם הברייתא לא היתה אומרת בסיפא "אלמנה לכהן גדול" — הוה אמינא להיפך! שרק בפנויה אתננה אסור, והיא הזונה שעליה דיברה התורה באמרה אתנן "זונה" [אליבא דרבי אלעזר], אבל אתנן של חייבי לאווין הוה אמינא (112) שאינו אסור — לכן משמיענו הברייתא שגם אתנן של כהן גדול לאלמנה שהוא מחייבי לאווין — אסור.

אלמנה איצטריך להשמיענו שאתננה אסור. כי אם לא היה משמיענו, סלקא דעתך אמינא, הואיל ופנויה ופנויה "בנין אב" הוא, ללמד שאין אתנן אסור אלא בפנוי ופנויה, ואילו שאר חייבי לאווין לא ניתפרי, לכן קמשמע לך, משמיעה לנו הברייתא שגם אתנן חייבי לאווין, כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, אסור.

לישנא אחרינא: (113)

מיתבי: אחד זונה עובדת כוכבים ואחד זונה ישראלית — אתננה אסור.

להעמיד הברייתא אליבא דרבי אלעזר. ועיין בתוס'.

112. רש"י לא ביאר הטעם, ועיין בתוס' המתקשים להבין.

113. והיא לישנא קמא בדפוסים שלנו.

הלישנא אחרינא בסוף העמוד הנמשך לעמוד הבא, והיא גירסת רש"י ותוס'.

110. גירסת השיטה מקובצת.

111. כתב השיטה מקובצת: רבי אלעזר לא אמר דינו בנוגע לדין אתנן, ובהחלט יתכן שסובר כאביי! אלא שאביי מתרץ שאפשר

תיובתא דאביי!

כזונה, הרי הוא אסור?

ומתריצין, אמר לך אביי: אכן הפנויה אתננה מותר, ואף על פי שהיא מופקרת או שנבעלה קודם לכן ביאת עריות. וכי (114) קתני הא, במה אסרה ברייתא זו, בעריות שאין קידושין תופסין בה, ועל אתנן של בעילה זו אמרה הברייתא שהוא אסור.

ומקשינן, והא קתני סיפא של הברייתא: כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט. והרי קידושין תופסין בחייבי לאווין אלו, ובכל זאת אמרה הברייתא שהיא זונה ואתננה אסור, וקשה על אביי, האומר שכל אשה שקידושין תופסין בה אינה זונה, ואתננה מותר?

ומתריצין: הא מני, מי שנה ברייתא זו שסיימה ואמרה "כגון אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט", רבי עקיבא היא, דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאווין, שחייבי לאווין דינן כעריות של חייבי כריתות שאין בהן תפיסת קידושין, ולפיכך אתננן אסור. ואילו אביי דיבר לא בחייבי כריתות ולא בחייבי לאווין אלא בפנויה בלבד, ועל אתננה אמר שהוא מותר.

ולכאורה צריך ביאור, (115) למה הוצרכה הברייתא לומר "כגון אלמנה לכהן גדול" ואליבא דרבי עקיבא, לא היה לה אלא לומר "אחד זונה ישראלית" ומובן מאליו שכל אתנן ואתנן של כל העריות, מי שרק מוגדרת

ומבאר אביי: אם היה משמיענו הלשון "זונה" היה אפשר לטעות שאפילו על זונה שקידושין תופסין בה, כגון "זונה מופקרת" או "זונה מביאת חייבי כריתות בביאה קודמת", ועתה נבעלה למי שאינה אסורה לא בחיוב כרת ולא בחיוב לאו, גם אתנן של זו יהא אסור, והא קמשמע לך, דכל זונה ממש, דלא תפסי בה קידושין בביאה זו שעליה קיבלה האתנן, ולא רק חייבי כריתות, אלא אפילו דומיא דאלמנה לכהן גדול דלא תפסי בה קידושין, אליבא דרבי עקיבא, אתננה אסור. אבל לא בזונה שאינה מחייבי לאווין, שקידושין תופסין בה, כדברי אביי.

ועתה, מתהפכת הקושיא מברייתא זו על רבא. שהרי רבא סובר שאפילו בפנויה הוי זונה ואתננה אסור, ואם כן, למה אמרה הברייתא בסיפא "כגון אלמנה לכהן גדול"? (116)

ולרבא, מאי שנא דקתני "כגון אלמנה לכהן גדול"?

ומתרץ רבא ומחדש, כי מה שהוא סובר שאתנן פנויה אסור, היינו רק בביאה אסורה, והוא יודע שהיא ביאה אסורה כגון חייבי לאווין, או שהוא יודע שהיא "זונה מופקרת", או "זונה שכבר נבעלה לחייבי כריתות", שאז אתננה אסור אף על פי

116. ואפילו אם הברייתא סוברת כחכמים ברי פלוגתא של רבי עקיבא, שקידושין תופסין בחייבי לאווין, מכל מקום, חמירי איסורם וכהן לוקה עליהם. ויש לדייק מהברייתא שרק בחייבי לאווין אסור אתננם, ולא בפנויה.

114. גירסת השיטה מקובצת לקמן [ל א אות א].

115. מבואר על פי תוס'. ועיין ב"ח הגורם גירסא אחרת.

שביאה זו שעליה נתן האתנן אינה אפילו ביאת חייבי לאוויין. אבל סתם פנוי הבא על הפנויה ונתן לה מתנה, אינו אתנן עד שיאמר לה בפירוש "הא לך אתננך". וזו כוונת הברייתא, כמו שיבואר.

ומתריצינן: לכן שנתה הברייתא "אלמנה לכהן גדול", ללמדנו דומיא דאלמנה לכהן גדול: מה אלמנה, לא לקי עד דמתרי בה, והיא והוא יודעים שביאה זו אסורה, אף זונה, סתם פנוי הבא על הפנויה, אין האתנן אסור, עד דאמר "הא לך טלה זה".⁽¹¹⁷⁾ שרק אז הוי זנות, כיון שהוא מתבטא בלשון אתנן. לא אמר לה "הא לך טלה זה באתננך", לא נקראת בכך "זונה".

וחידוש הברייתא הוא: לאפוקי מדרבי אלעזר! דאמר רבי אלעזר: פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות — עשאה זונה בביאה אחת זו. וכל זאת בפנויה שנבעלה לפנוי פעם ראשונה. אבל היבא דזונה היא מעיקרא, כגון "זונה מופקרת" או "זונה

שכבר נבעלה לחייבי כריתות", אפילו בפתמא,⁽¹¹⁸⁾ שלא אמר לה "הא לך טלה זה אתנן", הכי נמי דאסור. והיא ה"זונה" שעליה אמר רבא שאתננה אסור אפילו כשהיא פנויה.

שנינו במשנתנו: האומר לחבירו: הא לך טלה זה, ותלין שפחתך אצל עבדי?

רבי אומר, אינו אתנן. וחכמים אומרים, אתנן.

ומקשה הגמרא על דברי חכמים: והא שפחה כנענית לעבד כנעני⁽¹¹⁹⁾ מישרא שריא: מותרת היא לו, ולמה אסרו חכמים את האתנן שהוא נותן לו? שהרי לא מצאנו מי שאוסר אתנן הניתן לאשה עבור ביאה המותרת לו⁽¹²⁰⁾ [מלבד רבי אלעזר, הסובר שפנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות — עשאה זונה?]

ומתריצינן, אמר רב הונא: אצלו קאמר.

117. גירסת השיטה מקובצת.

118. גירסת השיטה מקובצת.

119. כן משמע מפשטות הסוגיא. וכן משמע מפירוש המשנה לרמב"ם. ולענין עבד עברי — עיין בהמשך הגמרא.

120. הקשה העולת שלמה: מה בכך שהיא מותרת לו, מכל מקום, הוי "זונה", שהרי לגבי אסורי כהונה הוי זונה, והרי רבא אמר שילפינן

מזונה האמורה לגבי כהונה? וגם לאביי קשה, הרי אין קידושין תופסין בה, ומנין לגמרא ששפחה המוגדרת לפי כל הכללים כ"זונה" אין אתננה אסור כשהביאה לא היתה בעבירה? ומתריץ, שאתנן אסור באחד משני אופנים. א. בביאת עבירה. ב. באשה שהיתה לו אפשרות לקדשה כדת משה וישראל, ובא עליה דרך זנות. אבל שפחה אינה נכללת לא באופן הראשון ולא באופן השני, כיון שאין קידושין תופסין בה, ולפיכך אין אתננה אסור.

והגרי"ז מבאר בדרך אחרת. ולדבריו כל עצם הגדרת "זונה" הוא משום שביאתה ביאה זנות, וממילא כשביאתה אינה אסורה, כגון שפחה

הישראל רוצה את השפחה לעצמו, והוא אכן אסור בשפחה, כמו שנאמר [דברים כג] "לא יהיה קדש" ואתננה אסור. (121) והא דקתני "עבד", ולמה נקט בלשון "אצל עבדי"? לישנא מעליא קאמר, משום שאינו רוצה לומר בפירוש "ותלין עמי". (122)

ומקשינן: אי הכי, אם כן שהוא נותן את האתנן עבור ביאה שלו, מאי טעמא דרבי (123) החולק במשנתנו וסובר שאינו אתנן? הלא אם נותן לה אתנן עבור שכר ביאתו, למה אינו אתנן?

ומתריצין, אמר רבי שמואל בר נחמני: (124) לעולם "עבדי" ממש, ולא לעצמו, וכי קתני, ובמה נשנתה המשנה? בעבד עברי, ולפיכך אמר רבי שאינו אתנן מאחר שביאתה

מותרת.

ומקשינן: אי הכי, מאי טעמא דרבנן? הלא שפחה כנענית לעבד עברי, משרא שריא! מותרת היא לו. (125)

ומסקינן: בסתם עבד עברי, אכן, סוברים חכמים שהיא מותרת לו ואתננה מותר, ובמה אמרו שאתננה אסור? הכא במאי עסקינן כגון דלית ליה אשה ובנים, אין לעבד עברי אשה ובנים משל עצמו —

ורבי וחכמים במשנתנו נחלקו במחלוקת תנאים לגבי עבד עברי שאין לו אשה ובנים, האם רבו מוסר לו שפחה כנענית. לפי חכמים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית, ואסור לו לבא על שפחה כנענית. (126) ואם

לעבד, היא אינה נחשבת לזונה ביחס לביאה זו. 121. רש"י בשיטה מקובצת.

122. על פי רבינו גרשום, ומדויק "לישנא מעליא". ועיין ברש"י מה שפירש בשם רבותיו.

123. ואין לפרש טעמו של רבי שאין אתנן אלא הניתן לזונה עצמה ולא לאדונה, כי המשנה לקמן ממעטת "אתנן כלב" ממה שנאמר בתורה "שניהם", ויבואר לקמן, והרי בכלב ודאי ניתן האתנן לבעל הכלב ולא לכלב עצמו, ואם נאמר שנתינה לבעלים אינה נקראת אתנן, למה הוצרכה התורה למעט אתנן כלב? עולת שלמה. והשפת אמת כותב, שלא יתכן לפרש שרבי סובר שאין אתנן אלא הניתן לה עצמה ולא לאדוניה, כי קבלת אדונה בשבילה הוי כאילו ניתן לה עצמה, מדין ערב, כמבואר במסכת קידושין [ז א].

אך עיין בחידושי הגרי"ז המסופק אם הוא

מדין ערב, או שמועילה קבלת האדון, כיון שכידו למוסרה לביאה, ולפיכך הוא האדון על קבלת האתנן.

124. גירסת השיטה מקובצת.

125. כפי שאמר הכתוב "אם אדוניו יתן לו אשה", ובשפחה כנענית הכתוב מדבר, שהרי בצאתו לחרות אומר הכתוב "האשה וילדיה תהיה לאדוניה". ועוד, שנאמר בפרשת עבד עברי [דברים טו] "כי משנה שכר שכיר עבדך". ודרשינן [קידושין טו א] שעבד עברי עובד בין ביום ובין בלילה, ביום הוא עובד עבודת יום, ובלילה הוא עובד בכך שמוליד בנים משפחת אדונו, והבנים הם עבדים כנעניים של האדון.

126. המפרשים מוכיחים מגמרתנו שאם אין רבו מוסר לו, הרי הוא גם אסור בשפחה, בניגוד לשיטת הריטב"א [קידושין טו א].

וכן שני שותפין שחלקו נכסיהם, אחד נטל עשרה טלאים, ואחד נטל תשעה טלאים וכלב, הרי עשרת הטלאים שכנגד הכלב, דהיינו, שלקחם השותף הראשון, אסורין להקרבה, שכולם מחיר כלב הם. ואילו תשעת הטלאים שעם הכלב, שלקחם השותף השני, מותרין, ואינם מחיר כלב. ובגמרא יבואר.

אתנן הכלב, האומר לחבירו "הילך טלה זה לאתנן עבור שתלין כלבתך אצלי",⁽¹³⁰⁾ ומחיר זונה, הקונה זונה להיות שפחתו ונתן טלה במחירה, הרי אלו הטלאים, מותרין. שנאמר [דברים כג] "לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר. כי תועבת ה' אלהיך גם שניהם". ודרשינן, רק שניהם⁽¹³¹⁾ אסרה התורה, והם "אתנן זונה" ו"מחיר כלב", ולא ארבעה, ש"אתנן הכלב" ו"מחיר הזונה" אינם אסורים.

ולדותיהן, של אתנן זונה ומחיר כלב מותרין, שנאמר "שניהם", ודרשינן, "שני הם", רק הם אסורין, ולא ולדותיהן.

בא עליה, ונתן לה אתנן, הריהו אסור. ואילו רבי סובר⁽¹²⁷⁾ שרבו מוסר לו שפחה כנענית, והיא מותרת לו, ולכן אין אתננה אסור.

דתניא: אין לו אשה ובנים, אין רבו מוסר לו שפחה כנענית, שנאמר בפרשת עבד עברי שמכרוהו בית דין [שמות כב] "אם בגפו [לברדן] יבוא, בגפו יצא". יש לו אשה ובנים — רבו מוסר לו שפחה כנענית, בעל כרחו, שנאמר [שם] "אם בעל אשה הוא... אם אדוניו יתן לו אשה". ורבי חולק וסובר שאפילו אם אין לו אשה ובנים, רבו מוסר לו שפחה כנענית.

מתניתין:

משנתנו מבאר דין "מחיר כלב" שאסור להקריבו.⁽¹²⁸⁾

ואיזהו מחיר כלב? האומר לחבירו "הילך"⁽¹²⁹⁾ [זה לך] טלה זה תחת כלב זה", ומחליף טלה בכלב, אותו הטלה אסור להביא לקרבן בבית ה'.

ומה שכתב הרמב"ן שהוי "דרך בזיון", כך גם כתב השיטה מקובצת [בבא בתרא עט א] בשם הרא"ם וספר חסידים [סימן תקיג].

129. גירסת השיטה מקובצת והגר"א.

130. כן כתב רש"י כאן. ובמסכת יבמות [נט ב] כתב: אמר לזונה "הילך טלה זה והבעלי לכלבי". ועיין שם בחידושי הריטב"א והמאירי. ועיין תוס' עמוד ב ד"ה מנא.

131. גירסת הב"ח.

127. כן כתב רש"י. אבל הרמב"ם בפירוש המשנה מבאר, שגם רבי סובר שאסור לו בשפחה כנענית כשאין לו אשה ובנים, אבל רבי סובר שהואיל והותר ביש לו אשה ובנים, ו"הותר מכללו" בשפחה כנענית — אין אתננה אסור. והרע"ב הביא שני הפירושים.

128. כתב הרמב"ן בפירושו על התורה [דברים כג]: ענין מחיר כלב, בעבור כי הצדים בכלבים ושומרים החומות יגדלו כלבים עזי נפש מזיקים את הרבים, וידירו [נודדים] במחיריהם להיות כופר לנפשם. והמפרשים אמרו שהוא דרך בזיון.

גמרא:

תנו רבנן: מחיר כלב — זהו חליפי כלב, כמבואר במשנה.

וכן הוא אומר [תהלים מד], "תמכור עמך בלא חון, ולא רבית במחיריהם", הרי שמחיר היינו דמים הניתנים עבור מכר.

ומקשה הגמרא: (132) אימא אתנן ממש? שיהיה אסור גם אתנן זונה וגם אתנן כלב [כמבואר במשנה], וגם חליפי כלב.

ומתוצת, אם כן, כדברין, הוי להו תלתא, יש כאן בתורה שלשה דברים האסורים, ולא יתכן לומר כן, כי "גם שניהם", כתיב, ולא שלשה.

ומבאר המקשן את דבריו: מי קאמרינן אנן, וכי אמרנו אנו, אתנן ומחיר כלב? ! אתנן ולא מחיר קאמרינן! אמרנו שיהיה אסור אתנן זונה ואתנן כלב, ולא מחיר כלב, ומעתה יש רק שנים?

ומתוצינן: אם כן, כדברין, נימא קרא "לא תביא אתנן זונה וכלב". מדרכתיב, מכך שכתוב "אתנן זונה ומחיר כלב", שמע מינה כי מחיר כלב הוא דקאסר רחמנא, ולא אתנן כלב. שמע מינה!

לישנא אחרינא:

ומקשינן: אימא מאי "מחיר כלב" אתננה של כלב? ויהיה אסור אתנן זונה ואתנן כלב. ומתוצינן: אם כן, כדברין, נכתוב קרא "אתנן זונה וכלב".

ומקשינן: אימא, אולי נאמר, שמה שכתבה התורה "אתנן זונה ומחיר כלב", מה שנאמר וי"ו ב"מחיר" פירושו: וי"ו המוסיף על ענין ראשון, וקרי ביה הכי, וכך יתפרש: אתנן ומחיר כלב. ויהיה אסור אתנן זונה ואתנן כלב ומחיר כלב?

ומתוצינן: "תועבת ה' גם שניהם" כתיב, שנים ולא שלשה.

שנינו במשנתנו: וכן שני שותפין שחלקו, אחד נטל עשרה ואחד תשעה וכלב. שכנגד הכלב אסורים. ושעם הכלב מותרים.

והניחה הגמרא, היות והם התחלקו שוה בשוה כדרך השותפים, הרי שוה כל טלה כמו טלה של השותף השני ואילו הכלב העשירי שוה כמו אחד מן הטלאים. ועל כן מקשה הגמרא: למה אסורים כל עשרה הטלאים? ניפוק חדא להדי כלבא, יברר טלה אחד מבין העשרה כנגד הכלב, והוא יהיה אסור מפני שהוא "מחיר כלב", והנך בולחו, ושאר תשעה הטלאים, לישתרו, יהיו מותרים? (133)

132. מוגה ומבואר על פי השיטה מקובצת [אות ו ז יב] וכן הוא בפירוש רבינו גרשום. ולפי פירוש זה הם שתי לשונות בגמרא, ורש"י פירש את שתייהן. אבל שאר המפרשים לא היה לפנייהם שתי לשונות, והבינו ברש"י שהוא לשון אחת, וגרעו והוסיפו. עיין בדבריהם.

133. קושיית הגמרא ותירוצה מובאים גם במסכת בכורות [נז א], ושם מקשה הגמרא למאן דאמר "יש ברירה", וכן מבואר בתוס' כאן. אבל החזון איש [דמאי טז] כתב, מכך שהגמרא לא אמרה כאן "הניחא למאן דלית ליה ברירה, אלא למאן דאית ליה ברירה מאי איכא

ותשעה אחריו — תשתרי?

ומתרצינן, אמר רב אשי: כגון דשוין כולהון כל חד וחד ארבע זוזין ופלגא חומשי [עשירית הזוז], וביחד שוין עשרה הטלאים ארבעים ואחד זוז, ותשעת הטלאים שוים כל אחד רק ארבעה זוז, וביחד הם שוין שלושים ושש זוז, וכלב שוה המשה זוז, וביחד שוים ארבעים ואחד זוז. נמצא, דזוזא יתירתא, שהכלב שוה יותר מאחרים משיך ככולהון, הזוז הנותר נמצא בכל טלה וטלה מתוך העשרה, בחלק של עשירית הזוז, וטלה אחד כנגדו. ולפיכך כולם אסורים (137).

שנינו במשנתנו: אתנן הכלב ומחיר זונה מותרין, שנאמר "שניהם", ולא ארבעה.

אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי:

מנא הא מילתא, מנין נלמד מה דאמור רבנן ב-2 "אין זנות לבהמה"? (138) והוא מה ששנינו

ומתרצינן: אכן אם היו דמי כולם שוים, כך יעשה ויתיר תשעה טלאים, אלא הכא במאי עסקינן, כגון דטפי [שוה יותר] דמי כלב מחד מינייהו, מכל טלה וטלה שבעשרת הטלאים. כגון שכל אחד מהטלאים של בעל העשרה שוין דינר, וביחד הם שוין עשרה דינרים, ואילו תשעת הטלאים שעם הכלב שוין כל אחד דינר פחות מעה, והכלב שוה דינר ותשע מעות [ובסכום הכולל שוים אלו כנגד אלו, שהרי התחלקו שוה בשוה אלא שבסכום הפרטי שוה הכלב יותר מכל טלה וטלה]. ועל כן, האי טופיינא (134) דכלב, מה שהכלב שוה במקצת יותר מן הטלאים — שדי ככולהו, מגיע חלק של כלב בכל אחד ואחד מן התשעה, מלבד מה שמגיע בעשירי. (135)

לישנא אחריונא (136):

ומקשינן: שכנגד הכלב אמאי אסורין, כל העשרה? אחד דבהדי כלבא — נתסר,

כנגד הכלב, והשאר יותרו? כשם שאמרה הגמרא בפשטות שאם שוה דמי הכלב לדמי הטלה הרי הוא כנגדו ושאר הטלאים מותרים, ואילו אם שוה יותר למה מתחלק העודף לכל טלה וטלה? ועיין בקהלות יעקב [סימן יא].

136. ירושלמית, מובאת כאן על פי גירסת השיטה מקובצת ומפורשת מפי רש"י. ולכאורה אין הבדל בין הלשונות וראה במסכת בכורות [נז א].

137. והאחרונים מאריכים בדעת הרמב"ם, ואכמ"ל בסוגיא דברירה וסוגיא דתערובת.

138. גירסת השיטה מקובצת.

למימר, כדרך הש"ס, משמע שסוגיינו סברה שאין כאן שייכות ל"ברירה", ואפילו למאן דאמר "אין ברירה" קשה, למה לא יקח טלה אחד כנגד הכלב, כי אין כאן טלה אחד מבורר ומיוחד לומר עליו שהוא המחיר, ולא נקרא עדיין "מחיר כלב". ואף על גב שאסור להקריב את כל עשרת הטלאים, לפי שביחס של כולם ביחד יש ביניהם אחד האסור, ונקבע ביניהם איסור "מחיר כלב", מכל מקום, כל אחד ואחד בפני עצמו לא נקבע בשם מחיר כלב. [ובכך מתרץ שיטת הרמב"ם].

134. גירסת השיטה מקובצת.

135. הרש"ש והחזון איש [דמאי סימן טז] מקשים: למה לא יוציא שנים או שלשה טלאים